

Itäisen Suomenlahden kansallispuiston kävijätutkimus 2022

Pekka Koponen ja Carina Wennström

Metsähallitus, Vantaa, 2023
Asianro MH 8019/2023
ISBN 978-952-377-100-0 (pdf)

Sisällysluettelo 1/2

Itäisen Suomenlahden kansallispuisto	4
Aineistonkeruu	6
Vastaajat	7
Vastaajien lähtöalueet ja kulkuneuvot	8
Tullaan pienissä ryhmissä	9
Tiedonsaanti	10
Luonto tärkein syy tulla	11
Kansallispuistossa kävellään	12
Tärkeimmät käyntikohteet ja liikkuminen	13
Toistuvia käyntejä ja ensikertalaisia	14
Yöpyminen kansallispuistossa	15
Yöpyminen lähialueella	16
Kävijöiden rahankäyttö	17

Sisällysluettelo 2/2

- Rahaa käytetään majoitukseen ja kauppaostoksiin 18
- Paikallistaloudelliset vaikutukset 19
- Käynnin hyvinvointivaikutukset 20
- Palvelujen laatu 21
- Odotusten täytyminen 22
- Häiriötekijät 23
- Retkeilijäprofiilit 24
- Ideoita alueen kehittämiseen 25
- Risuja ja ruusuja 26
- Tärkeimmät erot aiempaan tutkimukseen verrattuna 27

Itäisen Suomenlahden kansallispuisto 1/2

- "Täällä voit nähdä Euroopan hienoimpia kevätnäytelmiä, kun miljoonien arktisten lintujen muuttoparvet lentävät yli Itäisen Suomenlahden. Saaristokylät puhkeavat kukkaan kesäisin. Tosijutut ja legendat alueen sotahistoriasta, kaupankäynnistä ja salakuljetuksesta pistävät mielikuvituksen liikkeelle." (Luontoon.fi)
- Perustettiin vuonna 1982.
- Pinta-ala noin 9,4 km².
- Metsähallituksen Luontopalvelut vastaa alueen virkistysrakenteiden huollosta.

Itäisen Suomenlahden kansallispuisto 2/2

- "Paras tapa liikkua Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa on veneily tai purjehdus. Seikkaile Suomen itäisimpien rannikkokuntien uloimmassa saaristossa ja tee tutkimusmatkoja saariin ja luodoille, kauas mantereesta ja asutuksesta. Puistossa voit rantautua retki- ja luonnonsatamiin, joita on suurimmilla saarilla." (Luontoon.fi)
- "Itäinen Suomenlahti tunnetaan upeasta merilinnustostaan. Toukokuussa voit seurata siipien havinaa ja suurten parvien majesteettista ylilentoa esimerkiksi Ulko-Tammion luontotornissa, kun sadattuhannet arktiset vesilinnut ja kahlaajat täyttävät taivaan muuttaessaan kesäksi pohjoiseen." (Luontoon.fi)
- Vuonna 2022 Itäisen Suomenlahden kansallispuiston kävijämäärä oli noin 15 000.

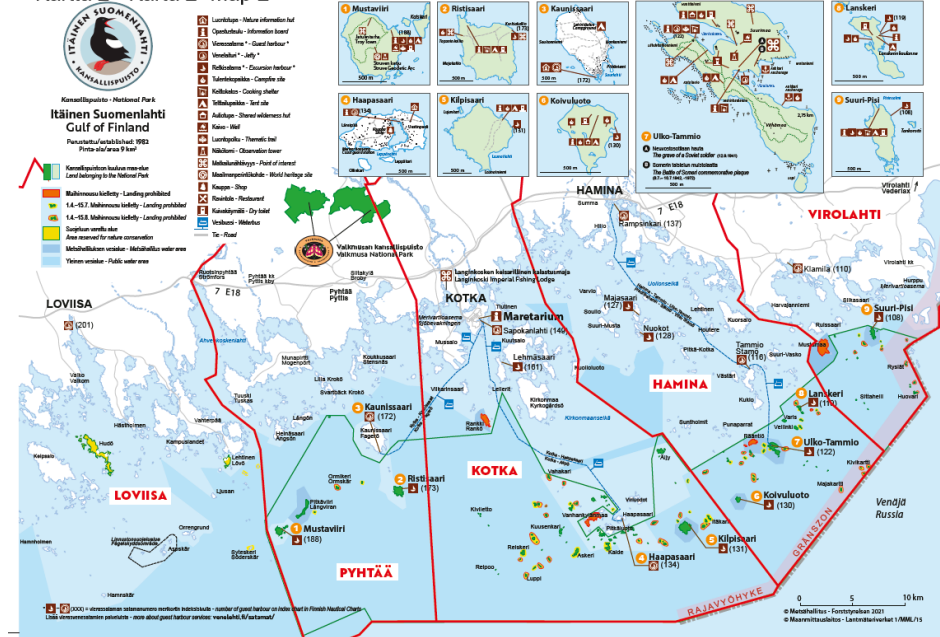

Kuva: Jussi Helimäki.

Aineistonkeruu

- Kävijätutkimusaineisto kerättiin paperisella ja sähköisellä kyselylomakkeella. Aineisto kerättiin kävijöitä haastattelemalla ja postilaatikkokyselyinä.
- Vastausten keruu tehtiin 1.6.–30.8.2022. Keruupäiviä oli yhteensä 9 ja ne toteutettiin Ulko-Tammiossa sekä sinne menevässä yhteysaluksessa M/s Vikla III.
- Postilaatikkokohteet 12.6.–25.10. olivat Mustaviiri, Ristisaari, Kilpisaari, Koivuluoto, Ulko-Tammio, Lanskeri ja Suur-Pisi.
- Kyselylomakkeessa oli 21 kysymystä, joista 20 oli Metsähallituksen osin moniosaisia vakiokysymyksiä ja yksi aluekohtainen kysymys tiedon saannista.
- Vastaajien apuna olivat kansallispuiston kartta sekä lähialueen kartta (Loviisa, Pyhtää, Kotka, Hamina ja Virolahti).

– Kartta 2 – Karta 2- Map 2

Iltaisen Suomenlahden lähialuekartta.

Vastaajat

- Kyselyyn saatiin vastauksia yhteensä 235 kappaletta.
- Kävijätutkimukseen vastanneista 54 % oli naisia, 44 % miehiä ja yksi prosentti muita.
- Vastaajien keski-ikä oli 51 vuotta.
- Kävijäryhmät jakaantuivat erittäin tasaisesti. 35–44-vuotiaita oli 25 %, 45–54-vuotiaita 22 % ja 55–64-vuotiaita 24 %.
- Nuoria 15–24 vuotiaita oli 3 % ja 25–34-vuotiaita 7 %. Yli 65-vuotiaita oli 16 %.
- Kävijätutkimukseen saivat osallistua 15 vuotta täyttäneet ja sitä vanhemmat kansallispuistossa vierailleet.

Ulko-Tammio. Kuva: Jussi Helimäki.

Vastaajien lähtöalueet ja kulkuneuvot

- Paikallisia asukkaita oli 36 % vastaajista. Eniten kävijöitä oli Kotkasta 18 %. Haminasta oli 7 % ja Virolahdesta 7 % vastaajista.
- Kotimaisia matkailijoita oli 62 % vastaajista. Helsingistä tuli 12 % ja Espoosta 8 % vastaajista. Kaukaisemmat kotimaan matkailijat olivat Oulusta.
- Ulkomaisia matkailijoita oli vain 1 % vastaajista (3 vastusta)
- Koko käyntiin käytetyistä kulkuneuvoista yleisimmät olivat tärkeysjärjestyksessä (sai valita useamman vastausvaihtoehdon): henkilöauto 65 %, moottorivene 41 %, risteilyalus 31 % ja purjevene 12 %.
- Alueelle saavuttiin seuraavilla kulkuneuvoilla: moottorivene 42 %, risteilyalus 30 % ja purjevene 14 %.

Tullaan pienissä ryhmissä

- Vastaajista 82 % saapui 2–5 hengen seurueessa.
- Yksin alueella vieraili 13 % vastaajista.
- Isoja yli kuuden hengen seurueita oli viisi prosenttia.
- Liikuntaesteisiä kävijöitä oli yksi vastausten joukossa.
- 68 % vastaajista kertoi Itäisen Suomenlahden kansallispuiston olevan matkan ainoa tai tärkein kohde.
- 31 % ilmoitti, että kansallispuisto oli yksi matkan suunnitelluista kohteista.
- Vain 1 % kertoi kansallispuiston olleen ennalta suunnitteleman kohde, mikä on erittäin ymmärrettävää puiston sijaintia ajatellen.

Itäisen Suomenlahden kansallispuisto

Täällä voit nähdä Euroopan hienoimpia kevätnäytelmiä, kun miljoonien arktisten lintujen muuttoparvet lentävät yli Itäisen Suomenlahden. Saaristokylät puhkeavat kukkaan kesäisin. Tosijutut ja legendat alueen sotahistoriasta, kaupankäynnistä ja salakulietuksesta nistävät

 luontoon.fi

Tiedonsaanti

- Tiedonsaanti-kysymyksessä pystyi valitsemaan useamman vastausvaihtoehdon.
- Vastaajista 47 % oli saanut tiedon metsa.fi-, luontoon.fi- tai retkikartta.fi-sivuilta.
- 44 % vastasi, että paikka on entuudestaan tuttu.
- 41 % vastasi, että oli saanut tiedon alueesta tuttavilta, ystäviltä tai sukulaisilta.
- 15% oli lukenut alueesta sosiaalisessa mediassa.
- 15 % oli saanut tiedon esitteestä, oppaasta tai kirjasta.
- 14 % ilmoitti tietolähteenä muut verkkosivut.

Kuvakaappaus Luontoon.fi-sivusta.

Luonto tärkein syy tulla

- Kävijätutkimukseen osallistuneet kertoivat Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa käynnin tärkeimmiksi motiiveiksi maisemat, luonnon kokemisen, luonnon rauhan ja puhtauden.
- Seuraavaksi tärkeimpiä motiiveja vastaajien mukaan olivat rentoutuminen, henkinen hyvinvointi sekä yhdessäolo oman seurueen kanssa.
- Keskivahvoja motiiveja olivat alueeseen tutustuminen, kulttuuriperintöön tutustuminen sekä luonnosta oppiminen.
- Heikoimpia motiiveja vierailulle olivat jännityksen kokeminen, opastettuun retkeen osallistuminen sekä tutustuminen uusiin ihmisiin.

Kansallispuistossa kävellään

- Pääasialliset aktiviteetit olivat (pystyi valitsemaan useita):
 - retkeily kävellen 80 %
 - maiseman tai luonnonnähtävyyksien katselu, luonnossa oleilu 76 %
 - luontoharrastus (luonnon tarkkailu, kasvit, eläimet ym.) 59 %
 - historiaan ja kulttuuriperintöön tutustuminen 48 %
 - luontopolkuun tutustuminen 46 %
 - uinti 33 %.
- Kaikkein tärkein aktiviteetti oli retkeily kävellen 80 %.
- Suurin osa (49 %) kertoi harrastaneensa neljästä kuuteen aktiviteettia matkansa aikana. Vastaajista 26 % harrasti seitsemästä yhdeksään aktiviteettia ja 21 % prosenttia yhdestä kolmeen aktiviteettia matkansa aikana.

Tärkeimmät käyntikohteet ja liikkuminen

- Tärkeimmät käyntikohteet olivat (pystyi valitsemaan useita):
 - Ulko-Tammio 73 %
 - Koivuluoto 13 %
 - Lanskeri 12 %
 - Suur-Pisi 12 %
 - Kilpisaari 11 %
 - Mustaviiri 7 %
 - Ristisaari 3 %
- Kansallispuistossa liikuttiin omin voimin kävellen keskimäärin 5,2 kilometriä yhtä käyntiä kohden, mediaani oli 4 km.

Ulko-Tammio. Kuva: Jussi Helimäki.

Toistuvia käyntejä ja ensikertalaisia

- Kyselyyn vastanneista hieman yli puolet eli 58 % oli käynyt Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa aiemmin.
- 42 % oli käymässä alueella ensimmäistä kertaa.
- Viimeisen viiden vuoden aikana kävijät olivat vierailleet kansallispuistossa keskimäärin 18 kertaa, mediaani oli 10 kertaa.

Ulko-Tammion telttailualue. Kuva: Jussi Helimäki.

Yöpyminen kansallispuistossa

- Itäisen Suomenlahden kansallispuiston kävijöistä 48 % yöpyi kansallispuistossa ja he viipyivät keskimäärin 2,4 vuorokautta.
 - Yleisimmin yövyttiin veneessä (64 % yöpyjistä) keskimäärin hieman alle 3 vuorokautta (2,7) .
 - Toiseksi eniten yövyttiin omassa majoitteessa, esim. laavu, telta (18 % yöpyjistä) keskimäärin 1,8 vuorokautta.
 - Autiotuvassa yöpyi 16 vastaajaa (14 % yöpyjistä).
- Päiväkävijöitä oli 52 % vastaajista, ja he viipyivät Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa keskimäärin kolme ja puoli tuntia.

Yöpyminen lähialueella

- Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa ja sen lähialueella eli Loviisassa, Pyhtäällä, Kotkassa, Haminassa tai Virolahdella yöpyi 69 % kaikista matkailijoista. Matkailijoista 31 % oli päiväkävijöitä.
- Kansallispuiston lähialueella yövyttiin eniten veneessä, keskimäärin viisi vuorokautta.
- Toiseksi eniten yövyttiin hotellissa, keskimäärin puolitoista vuorokautta.
- Kolmanneksi eniten lähialueella yövyttiin omassa majoitteessa, keskimäärin kaksi vuorokautta.
- Muita yöpymispaikkoja olivat oma mökki, vuokramökki, asuntoauto tai -vaunu, ystävän tai sukulaisen luona, Airbnb, leirintäalue ja autiotupa.

Kävijöiden rahankäyttö

- Kyselyyn vastanneet kuluttivat Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa ja sen lähialueella yhtä käyntiä kohden keskimäärin 78 euroa/hlö.
- Kotimaiset matkailijat käyttivät rahaa käynnillään keskimäärin 97 euroa/hlö.
- Paikallisten kävijöiden keskimääräinen rahankäyttö yhtä käyntiä kohden oli 44 euroa/hlö.
- Ulkomaisten matkailijoiden osuus oli niin pieni, että rahankäyttöä ei arvion epäluotettavuuden vuoksi ilmoiteta.

Rahaa käytetään majoittumiseen ja kauppastoksiin

- Itäisen Suomenlahden kansallispuiston kävijät käyttivät käyntikertaa kohden rahaa keskimäärin:
 - huoltamo-ostoksiin 30,58 euroa
 - paikallisliikenteen kuluihin 5,34 euroa
 - ruoka- ja vähittäiskauppastoksiin 24,93 euroa.
 - kahvila- ja ravintolaostoksiin 13,18 euroa
 - majoittumiseen 21,36 euroa
 - ohjelma- ja virkistyspalveluihin 5,57 euroa
 - muihin menoihin (mm. kalastusluvut, välinevuokra, saunan vuokra) 3,18 euroa.
- Eniten rahaa käytettiin huoltamo-ostoksiin, ruoka- ja vähittäiskauppaan sekä majoittumiseen.
- Suurin paikallistaloudellinen tulovaikutus oli kävijöiden majoituksella sekä kahvila- ja ravintolaostoksilla.

Paikallistaloudelliset vaikutukset

- Itäisen Suomenlahden kansallispuiston kävijöiden vuotuisen rahankäytön vaikutukset alueelle vuonna 2022:
 - Kokonaistulovaikutus alueelle oli 1,02 miljoonaa euroa.
 - Työllisyysvaikutukset alueelle olivat 8 henkilötyövuotta.
 - Itäisen Suomenlahden kansallispuiston ollessa matkan tärkein kohde, tulovaikutus oli 0,5 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutukset 4 henkilötyövuotta.
- Paikallistaloudelliset vaikutukset kuvaavat kävijöiden rahankäytöstä kohteeseen ja sen lähialueelle syntyviä välittömiä ja välillisiä vaikutuksia.
- Vuoden 2022 käyntimäärä Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa oli noin 15 000.

Käynnin hyvinvointivaikutukset

- Itäisen Suomenlahden kansallispuiston kävijät arvioivat tutkimuksessa, missä määrin he olivat kokeneet tämänkertaisen käyntinsä vaikuttaneen sosiaaliseen, psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiinsa.
- Asteikolla 1–5 (1 = täysin eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä) kävijät arvioivat:
 - psyykkisen hyvinvointinsa lisääntyneen 4,53
 - sosiaalisen hyvinvointinsa lisääntyneen 4,35
 - fyysisen hyvinvointinsa lisääntyneen 4,21.

Palvelujen laatu

- Tyytyväisimpiä oltiin Itäisen Suomenlahden kansallispuiston verkkosivuihin (luontoon.fi, metsä.fi ja retkikartta.fi). Myös havaintotornit, tulentekopaikat, polttopuut tuvilla ja tulentekopaikoilla sekä lähialueen pysäköintipaikat mantereella saivat arvosanan melko hyvä.
- Huonoimmat arvosanat saivat telttailupaikat ja jätehuollon toteutus ja ohjaus.
- Ympäristökelijöistä parhaimmat arvosanat saivat maiseminen vaihtelevuus sekä yleinen siisteys ja ympäristön viihtyisyys.

Odotusten täyttyminen

- Parhaiten kävijöiden odotuksia vastasivat Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa (asteikko 1–5, 1 = erittäin huonosti, 5 = erittäin hyvin):
 - Luonnonympäristö 4,81
 - Harrastusmahdollisuudet 4,14
 - Reitit ja rakenteet 4,08.
- Itäisen Suomenlahden kansallispuiston valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi oli 4,07. Aluekohtainen kävijätyytyväisyysindeksi oli 4,11.

Häiriötekijät

- Suurin osa vastaajista ei kokenut merkittäviä häiriötekijöitä käynnillään Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa.
- Vastaajia häiritsivät eniten maaston roskaantuneisuus ja liiallinen kävijämäärä.
- Muita vastaajien erikseen esille nostamia, häiriötekijöitä olivat esim.:
 - meren tuoma roska
 - laitureiden puuttuminen, koko tai kunto
 - tulipaikkojen huono kunto.

Retkeilijäprofiilit

Retkeilijäprofiilit suuruusjärjestyksessä Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa (sai valita useamman vastausvaihtoehdon):

- **Nautiskelija 30 %:** Arvostan hyviä palveluja luontokohteilla. Tällä retkellä kuljin merkittyjä reittejä nauttien vaivattomista luontokokemuksista.
- **Oleskelija 29 %:** Viihdyn luonnossa esimerkiksi kaveri- tai perheporukassa. Tällä retkellä vietimme aikaa pääosin esim. eväitä syöden, grillaten ja pelaten.
- **Eräilijä 23 %:** Selviän luonnossa eri vuodenaikoina erätaidoillani. Tällä retkellä liikuin kansallispuiston hiljaisemmissa osissa omia polkujani kulkien.
- **Intoilija 20 %:** Olen juuri innostunut retkeilystä ja luonnossa liikkumisesta. Olin tällä retkellä keräämässä kokemuksia ja elämyksiä.
- **Tavoittelija 7 %:** Luonto on minulle paikka haastaa itseäni. Tällä retkellä tulin kansallispuistoon tavoitteellisen harrastuksen (esim. maastopyöräily, polkujuoksu, luontokuvaus tai sienestys) vuoksi.

Ideoita alueen kehittämiseen

Vapaamuotoisessa palautteessa saatiin erilaisia **kehittämisehdotuksia**.

Toivottiin:

- tiskauspaikkoja, ettei ihmiset heittäisi tiskivettä mereen
- ankkurointipaikkoja, poijuja ja lisää laitureita
- veneiden koukkupaikat karttaan
- lisää polttopuita saariin
- lisää aikaa Ulko-Tammiossa risteilyretkien yhteydessä
- vedenmyynti risteysalukseen
- Koivuluodon autiotuvan yhteen ikkunaan hyttysverkko
- lisää opasteita esim. Mustaviirin maatilán historiasta
- Ideoita rantaroskan keräämiseksi ja poiskuljettamiseksi, esim. ohjeita kävijälle, ympäristövastuu, julkinen dokumentointi esim. www-sivulla, palkinto tai kunniamaininta "vuoden tähtikävijälle".

Koivuluoto. Kuva: Maiju Lanki.

Risuja ja ruusuja

Vapaamuotoisessa palautteessa saatiin myös **valituksia:**

- Polttopuiden puute tai vähäisyys tietyillä saarilla
- Nuotiopaikkojen kunto (tulipesät täynnä metallitölkkejä ja maasto täynnä lasinsiruja)
- Jätehuollosta luopuminen
- Ulkokuuussien kunto
- MH:n rahankäyttö Itäiselle Suomenlahdelle olematon

Saatiin myös **kehuja:**

- Autiotuvat ovat maailman iloisin asia
- Ulko-Tammio on ihana paikka
- Metsähallituksen opas tosi hyvä
- Hienoa että on hiljaista
- Ulko-Tammio is a great destination. Really enjoyed the afternoon out there.
- Perheen kanssa maagisella Lanskerilla, tuntuu absurdilta, että tällaisia paikkoja on mihin vaan ilmaiseksi tulla nauttimaan luonnosta. Kiitos teille!

Neidonkorento. Kuva: Meri Lappalainen.

Tärkeimmät erot aiempaan tutkimukseen verraten

- Paikallistaloudelliset vaikutukset nousivat voimakkaasti vuodesta 2012 vuoteen 2022 (645 000 → 1 020 000). Työllisyysvaikutukset pysyivät samana 8 htv. Majoittumisen osuus tulovaikutuksista nousi 16 prosentista 33 prosenttiin.
- Käyntimäärä oli näinä vuosina lähes sama (14 400 → 15 000).
- Ensikertalaisten määrä nousi hieman 36 % → 42 %.
- Verkkosivujen, eli luontoon.fi ja retkikartta.fi, merkitys tiedonsaannin lähteenä kaksinkertaistui (23 % → 47 %)
- Kävijätyytyväisyysindeksissä on näkyvissä lievä lasku. Indeksi oli vuonna 2012 4,16 ja vuonna 2022 4,11.

METSÄHALLITUS

www.metsa.fi

@metsahallitus_forststyrelsen

@metsahallitus